

FACTBOX: Export ruské ropy a pokusy Západu o zavedení cenového stropu

 tass.com/economy/1569575

© Stanislav Krasilnikov/TASS

TASS-FACTBOX. Dne 1. února 2023 vstoupí v platnost dekret ruského prezidenta Vladimira Putina z 27. prosince 2022, který zakazuje dodávky ropy na základě smluv, které zahrnují cenový strop ruské ropy. Západní země zavedly tento mechanismus cenového stropu koncem roku 2022.

TASS připravil box faktů o ruském exportu ropy a cenovém stropu, který se na něj západní země snaží zavést.

Ruský export ropy

Podle Federální celní služby Rusko v roce 2021 vyvezlo 229,9 milionu tun ropy v hodnotě 110,1 miliardy dolarů. Pro srovnání, v roce 2020 Rusko vyvezlo 238,6 milionů tun ropy (o 3,7 % více), ale tehdy byla hodnota 72,4 miliardy dolarů (o 34 % méně). V roce 2021 Rusko dodávalo ropu do 36 zemí, v roce 2020 do 39.

Od roku 2017 je Čína největším odběratelem ruské ropy. V roce 2021 Čína nakoupila 70,1 milionu tun ropy z Ruska (30,6 % z celkového ruského exportu ropy) v hodnotě 34,9 miliardy dolarů. Nizozemsko bylo druhým největším dovozcem ruské ropy (37,4 milionu tun za 17,3 miliardy USD), Německo se umístilo na třetím místě (19,2 milionu tun za 9,3 miliardy USD).

Mezi prvních 10 dovozců ruské ropy v roce 2021 patří také Bělorusko (14,9 milionu tun; 6,4 miliardy USD), Korejská republika (13,5 milionu tun; 6,4 miliardy USD), Polsko (11,2 milionu tun; 5,4 miliardy USD), Itálie (8,9 milionu tun ; 4,2 miliardy \$), USA (7,4 milionu tun; 3,7 miliardy \$), Finsko (6,3 milionu tun; 3 miliardy \$) a Slovensko (5,3 milionu tun; 2,5 miliardy \$).

Celkově země EU představovaly 47 % dodávek ve fyzickém vyjádření (108,1 milionu tun; 50,9 miliardy USD). Pro srovnání, v roce 2012 činil podíl EU na vývozu ruské ropy 67 %.

V roce 2021 byly námořní dodávky hlavním způsobem, jakým se ruský vývoz ropy dostal do zemí mimo SNS: 118,5 milionu tun ropy bylo dodáno přes přístavy Novorossijsk (Krasnodarská oblast), Kozmino (Přímořská oblast), Primorsk a Ust'-Luga. (oba v Leningradské oblasti), stejně jako Prigorodnoye (Sachalin).

Zásilky ropovodem Družba do Evropy činily 35,9 mil. tun, ropovodem Východní Sibiř – Tichý oceán a tranzitními ropovody přes Kazachstán do Číny - 40 mil. tun.

Podle OPEC se Rusko v roce 2021 stalo druhým největším vývozcem ropy na světě po Saúdské Arábii. Podíl Ruska na dodávkách na světový trh činil 10,9 %.

Dynamika cen

Futures kontrakty na ropu Brent jsou hlavním referenčním bodem pro odhad cen ropy na mezinárodním trhu, včetně toho ruského. Na jejich základě kalkulují cenu ruské značky Ural, která se v minulých

letech prodávala o 1-2 dolary za barel levněji než Brent.

Na počátku roku 2000 stál barel ropy Brent v průměru 24–28 USD. Ceny ropy začaly růst v roce 2004, kdy dosáhly v průměru 38,3 USD za barel. Historicky nejvyšší cena za barel Brent (143,95 USD) byla zaznamenána 4. července 2008.

Začátek světové finanční a ekonomické krize v roce 2008 vedl ke kolapsu cen – na 33,73 USD (26. prosince), ale poté se ceny vzpamatovaly.

V roce 2011 průměrná cena ropy poprvé přesáhla 100 USD za barel a dosáhla 111,26 USD.

V letech 2012 a 2013 byly průměrné ceny také vysoké - 111,63 USD a 108,56 USD.

V roce 2014 začala poptávka po ropě klesat. V důsledku toho v roce 2014 průměrné ceny dosahovaly 98,97 USD za barel a v roce 2015 klesly na 52,32 USD. V letech 2016–2019 ceny ropy nedosáhly 100 dolarů za barel a pohybovaly se kolem 45–80 dolarů.

Pandemie koronaviru vedla k prudkému poklesu průmyslové výroby a poptávky po palivech. Na jaře 2020 ceny klesly pod 10 dolarů za barel. Ceny se poté stabilizovaly díky dohodě OPEC+ s průměrnou cenou 41,96 USD v roce 2020. V roce 2021 ceny vzrostly na úroveň před Covidem 70,86 USD.

Dne 24. února 2022, po zahájení speciální operace ruských ozbrojených sil na Ukrajině, ceny ropy poprvé od září 2014 překročily hranici 100 USD za barel a 8. června 2022 dosáhly středního maxima 129,2 USD za barel. Na začátku roku 2023 se ceny ropy stabilizovaly kolem 75–85 USD za barel.

Zavedení cenového stropu pro ruskou ropu

Po zahájení speciální vojenské operace na Ukrajině v únoru 2022 začaly západní země uplatňovat proti Rusku sankce, zejména s cílem zabránit vývozu ruských energetických zdrojů.

USA vyhlásily úplné embargo na ruskou ropu. V roce 2021 činil podíl ruské ropy na dovozu ropy z USA 3 % a na dovozu ropy do Spojeného království 9 %. Kanada a Austrálie nedovážely ruskou ropu v roce 2021. Ostatní země, stejně jako Evropská unie, která v roce 2021 získala 29 % ropy z Ruska, však nebyly na prudké zastavení dodávek připraveny. Země, které uvalily sankce, se také obávaly opatření, která zcela zakazují vývoz ropy z Ruska, protože by mohla vyvolat nekontrolované zvýšení cen na světovém trhu.

26. dubna list Financial Times s odkazem na své zdroje uvedl, že západní země poprvé zvažují možnost stanovení horní hranice ceny ropy z Ruska. Skutečnost, že se o této myšlence diskutovalo na nejvyšší úrovni, poprvé potvrdil 11. května italský premiér Mario Draghi po jednání s americkým prezidentem Joem Bidenem. 20. května ministryně financí USA Janet Yellenová oznámila, že ministři financí a guvernéři centrálních bank zemí Skupiny sedmi (G7) jednali o vytvoření kartelu kupujících, kteří by měli kontrolovat cenu ruské ropy.

Dne 28. června se na summitu G7 v Německu zúčastněné země dohodly na prozkoumání možností omezení cen zákazem pojištění a přepravních služeb nezbytných pro přepravu ruské ropy a ropných produktů. Předpokládalo se, že takový zákaz bude uplatněn, pokud náklady na ropu překročí strop „odsouhlasený mezinárodními partnery“. Také v létě začaly země G7 jednat s dalšími státy a vyzvaly je, aby se připojily k omezení cen ruských energetických zdrojů.

Dne 2. září po schůzce ministrů financí G7 bylo oznámeno, že se účastníci G7 dohodli na zavedení cenového stropu pro ruskou ropu. V prohlášení se uvádí, že státy G7 a ty, které se rozhodnou vstoupit do „široké mezinárodní koalice“, se zavazují nenakupovat ropu z Ruska za cenu přesahující stanovený limit a umožnit pojištění

tankerů a financování přepravců pouze v případě, že bude ropa nakupována za cenu rovna nebo pod stropem. Ministři doufali, že Moskva nebude mít jinou možnost než obchodovat za podmínek, které jí stanovili. Mezitím vyšlo najevo, že z omezení budou vyňaty zejména dodávky ropy z projektu Sachalin-2, na kterém se podílejí japonské společnosti. V té době ještě nebyly dohodnuty konkrétní parametry cenového stropu.

5. října maďarský ministr zahraničí Peter Szijjarto řekl, že EU plánuje rozšířit cenový strop pro ruskou ropu na dodávky ropovodů, ale Maďarsko zajistilo, aby ropovody byly z omezení vyňaty (Maďarsko opakovaně prohlásilo, že zastavení dovozu ruské ropy podkopávají její energetickou bezpečnost).

Dne 6. října EU představila osmý balíček sankcí proti Rusku, který zahrnoval vytvoření legislativního rámce pro stanovení cenového stropu pro ruskou ropu a také omezení námořní přepravy ropy a ropných produktů do třetích zemí.

2. prosince bylo oznámeno, že cenový strop pro ruskou ropu přepravovanou po moři byl dohodnut na 60 USD za barel. 5. prosince toto embargo vstoupilo v platnost a v důsledku toho se k opatření připojily země G7, EU (kromě států, které nemají alternativy k dovozu ruského paliva) a Austrálie. Rozhodnutí počítá s možností revize cenového stropu v budoucnu.

Reakce Ruska

Vicepremiér Alexander Novak 1. září novinářům řekl, že Moskva pozastaví dodávky ropy a ropných produktů státům, které se rozhodly omezit cenu ropy ze země. Zdůraznil, že Rusko „nebude pracovat nekonkurenčním způsobem“ a návrhy na zavedení restrikcí na cenu ruské ropy označil za „zcela absurdní“.

12. října na fóru ruského energetického týdne v Moskvě prezident Vladimir Putin řekl, že Rusko nebude dodávat energetické zdroje těm zemím, které omezí ceny ropy. "Rusko nebude jednat proti zdravému

rozumu, aby zaplatilo blaho ostatních z vlastní kapsy," zdůraznila hlava státu.

30. listopadu mluvčí ministerstva zahraničí Maria Zakharová uvedla, že mnoho zemí nepodporuje myšlenku stanovení cenového stropu pro ruské energetické zdroje. Zejména představitelé Číny a Brazílie a také zástupci aliance OPEC + myšlenku G7 veřejně odsoudili.

26. prosince v rozhovoru pro TASS Alexander Novak řekl, že ruské úřady zavedly preventivní opatření proti „cenovému stropu“. Zejména pro nepřerušené pojištění tankerů provedly úřady dodatečnou kapitalizaci Ruské národní zajišťovny, řekl.

Prezident Vladimir Putin podepsal 27. prosince dekret o uplatňování zvláštních ekonomických opatření v souvislosti se stanovením cenového stropu pro ruské ropné produkty a ropu řadou zemí. Zákaz dodávek ropy za „stropované“ ceny bude účinný od 1. února do 1. července 2023. Samostatný odstavec vyhlášky ponechává hlavě státu právo na zvláštní rozhodnutí o dodávkách ropy a ropných produktů, tzv. jehož provedení je vyhláškou zakázáno.

30. ledna schválila ruská vláda postup pro zákaz vývozu ropy v rámci cenového stropu.

Do 1. března musí ministerstvo energetiky a ministerstvo financí Ruska schválit postup pro sledování vývozních cen ruské ropy. Na žádost ministerstva energetiky budou muset ruské exportní společnosti poskytovat měsíčně informace o smlouvách a cenách a také údaje o sledování nevyužívání mechanismu fixace cen až ke konečnému kupujícímu.